

МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

ПРИРОДНИЧО-ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ІСТОРІЇ ТА АРХЕОЛОГІЇ

Назва курсу <i>Нормативний/вибірковий</i>	Історія політичних еліт Вибіркова
Ступінь освіти Бакалавр/магістр/доктор філософії Освітня програма	Магістр 014 СО Історія ПВШ
Рік викладання/ Семестр/ Курс (рік навчання)	2024-2025/ 2 семестр / 2 курс
Викладач	Ситник О. М.
Профайл викладача	http://geo.mdpu.org.ua/prirodnicho-geografichnij-fakultet/kafedra-istoriyi/sklad-kafedri-istoriyi/sitnik-oleksander-mikolajovich/
Контактний тел.	0972139300
E-mail:	oleksander_sytnyk@i.ua
Сторінка курсу в ЦОДТ МДПУ ім. Б.Хмельницького	http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=5050
Консультації	<i>Очні консультації:</i> щочетверга, згідно графіку роботи кафедри історії та археології. <i>Онлайн-консультації:</i> через систему ЦОДТ МДПУ ім. Б.Хмельницького.

1. АНОТАЦІЯ

Навчальний курс «Історія політичних еліт» є важливим складником системи підготовки викладачів історії за освітньо-кваліфікаційним рівнем «магістр». При цьому, суттєвим чинником є розкриття ролі таких активних "пасіонарних" груп у політичному процесі, як політичні та політико-адміністративні еліти, аналіз ключової ролі політичних еліт в державотворчому процесі. Курс «Історія політичних еліт» призначений для оволодіння знаннями основними концепціями політичної еліти та лідерства, які є підґрунтям професійного вирішення проблеми підвищення ефективності суспільно-політичного управління, і користуватись категоріальним апаратом політичної елітології.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Мета викладання навчальної дисципліни полягає в тому, щоб засвоїти необхідні компетенції курсу «Історія політичних еліт» та розкрити роль таких активних "пасіонарних" груп у політичному процесі, як політичні та політико-адміністративні еліти, показати ключову роль політичних еліт в державотворчому процесі.

Завдання курсу полягають у тому, щоб:

- надати студентам необхідний комплекс теоретичних відомостей з аналізу політичних еліт, особливостей їх дослідження, напрямків розвитку еліт;
- розкрити роль таких активних «пасіонарних» груп у політичному процесі, як політичні та політико-адміністративні еліти;
- продемонструвати ключову роль політичних еліт у державотворчому процесі;
- забезпечити формування умінь під час виконання індивідуальних завдань на рівні знаково-практичних умінь.

3. ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ НАБУВАЮТЬСЯ ПІД ЧАС ОПАНУВАННЯ ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

1. Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні завдання та проблеми в історичній галузі професійної діяльності й у відповідному процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та здійснення певних інновацій.

2. Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 2. Здатність використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності.

ЗК 4. Здатність виявляти та вирішувати проблеми у сфері професійної діяльності, бути критичним і самокритичним.

ЗК 5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність) та приймати обґрунтовані рішення.

Фахові компетентності:

ФК 1. Здатність до поглиблення знань і розуміння предметної області та професійної діяльності.

ФК 2. Здатність використовувати інновації у професійній діяльності.

ФК 6. Здатність до конструктивної та безпечної взаємодії з учасниками освітнього процесу.

Компетентності предметні (ПК)

ПК1. Знати закони наукового, соціального і професійного мислення, володіння комплексним, інтеграційним, історичним, динамічним, ситуаційним, системним підходами до наукового аналізу, здатність практично послуговуватись методами історичного дослідження

ПК2. Вміти визначати та застосовувати теоретичні поняття, положення, концепції для аналізу й пояснень історичних фактів, явищ, процесів, використовувати комплекс наукових дефініцій для вирішення науково-практичних завдань.

ПК3. Знати та розуміти наукові основи певної тематичної області, методології дослідження історичного процесу у національному, європейському та світовому контекстах

ПК4. Оволодіння основними історичними концепціями, поняттями, судженнями; здатність критично оцінювати результати наукових досліджень, висувати гіпотези, вибудовувати моделі процесів і явищ української та всесвітньої історії

ПК6. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності

ПК8. Виявляти знання та розуміння наукових основ певної тематичної області, методології дослідження історичного процесу у національному, європейському та світовому контекстах та вміти моделювати їх у зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання

ПК9. Здатність до соціальної комунікації; розуміння та сприйняття принципів толерантності, соціальної справедливості, доброчесності, вміння втілювати їх у власні моделі поведінки, здатність попереджувати та вирішувати конфлікти

4. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН 1. Демонструє вміння застосовувати знання з психології, педагогіки, фундаментальних і прикладних наук (відповідно до предметної спеціальності) у практичних ситуаціях здійснення освітньої діяльності, поглиблює знання з предметної області.

ПРН 2. Демонструє вміння використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології для пошуку, обробки та обміну інформацією у професійній діяльності, презентації власних та спільних результатів, реалізації дистанційного та змішаного навчання тощо.

ПРН 13. Демонструє здатність діяти автономно і в команді.

ПРН 14. Демонструє дотримання культури академічної доброчесності у власній діяльності та демонструє вміння формувати її в учнів.

ПРН 1. Застосовувати наукову критику до аналізу поглядів дослідників минулого, робити власні узагальнення щодо теоретичного і методичного рівня наукових праць з історії.

ПРН 2. Знати і розуміти зміст основних напрямів і шкіл сучасної історичної науки, головних проблем у розвитку історіографії, основні аспекти теоретико-методологічного дискурсу усно історичних досліджень у просторі конструювання минулого.

ПРН 3. Характеризувати існуючі парадигми історії української державності, її обумовленість та соціодинаміку на тлі світових державотворчих процесів.

ПРН 4. Аналізувати правові та інституціональні виміри співробітництва України та ЄС, виявляти перспективи та наслідки сучасних

інтеграційних процесів і місця в них України.

ПРН 5. Орієнтуватися в міжнародному політичному житті, геополітичній обстановці, аналізувати суспільні явища й узагальнювати політичний досвід.

ПРН 8. Критично оцінювати достовірність, надійність інформаційних джерел, вплив інформації на свідомість і розвиток всіх учасників освітнього процесу, на прийняття рішень.

ПРН 9. Використовувати безпечне освітнє електронне (цифрове) освітнє середовище для організації та управління освітнім процесом (у тому числі під час дистанційного навчання), організації групової взаємодії, зворотного зв'язку, спільного створення електронних (цифрових) освітніх ресурсів.

ПРН 10. Визначати оптимальні зміст і форми професійного розвитку, критерії результативності власного навчання, працювати над саморозвитком та самовдосконаленням, активно долучатися до діяльності професійних спільнот.

ПРН 12. Здатність до соціальної взаємодії, займати активну громадянську позицію та робити усвідомлений вибір в умовах сучасного політичного плюралізму.

ПРН 13. Здатність до практичного застосування нових ідей, пропозицій, освітніх практик з метою цілеспрямованого вдосконалення, безперервного і самоорганізованого навчання.

ПРН 14. Здатність до співпраці та інтеграції в прагненні до мети спільно з іншими людьми, відомствами, організаціями, активної участі у командній роботі, безвідносно до фонових знань та бачень визначених завдань.

5. ОБСЯГ КУРСУ

Вид заняття	лекції	практичні заняття	самостійна робота
Кількість годин	40	20	60

6. ПОЛІТИКИ КУРСУ

Політика академічної поведінки та етики:

- Не пропускати та не запізнюватися на заняття за розкладом;
- Вчасно виконувати завдання семінарів та питань самостійної роботи;
- Вчасно та самостійно виконувати контрольні-модульні завдання

7. СТРУКТУРА КУРСУ

7.1 СТРУКТУРА КУРСУ (ЗАГАЛЬНА)

Кількість годин	Тема	Форма діяльності (заняття, кількість годин)	Література	Завдання	Вага оцінки	Термін виконання
БЛОК 1. ЗАГАЛЬНІ ПРИНЦИПИ ЕЛІТИЗМУ						
14	Тема 1. Предмет вивчення політичної елітології	Лекція (4 год.) Семінарські заняття (2 год.) Самостійна робота (8 год.)	1-9			впродовж другого навчального семестру (перший періодичний контроль)
16	Тема 2. Методи дослідження політичних еліт	Лекція (6 год.) Семінарські заняття (4 год.) Самостійна робота (6 год.)	1-9			впродовж другого навчального семестру (перший періодичний контроль)
14	Тема 3. Проблеми політичної еліти в історії політико-соціологічної думки	Лекція (4 год.) Семінарські заняття (2 год.) Самостійна робота (8 год.)	1-9			впродовж другого навчального семестру (перший періодичний контроль)
16	Тема 4. Головні принципи і методологічні настанови елітизму	Лекція (6 год.) Семінарські заняття (2 год.) Самостійна робота (8 год.)	1-9			впродовж другого навчального семестру (перший періодичний контроль)
14						

16	Тема 5. Історія розвитку еліти в політичній думці	Лекція (6 год.) Семінарські заняття (4 год.) Самостійна робота (6 год.)	1-9			впродовж другого навчального семестру (другий періодичний контроль)
14	Тема 6. Структура, функції та механізми рекрутування еліти	Лекція (4 год.) Семінарські заняття (2 год.) Самостійна робота (8 год.)	1-9			впродовж другого навчального семестру (другий періодичний контроль)
16	Тема 7. Політичні еліти в Україні	Лекція (6 год.) Семінарські заняття (2 год.) Самостійна робота (8 год.)	1-9			впродовж другого навчального семестру (другий періодичний контроль)
14	Тема 8. Теорії політичних еліт у працях українських мислителів	Лекція (4 год.) Семінарські заняття (2 год.) Самостійна робота (8 год.)	1-9			впродовж другого навчального семестру (другий періодичний контроль)

7.2 СХЕМА КУРСУ (ЛЕКЦІЙНИЙ БЛОК)

Тема лекції	Зміст лекції
Тема 1. Предмет вивчення політичної елітології	1. Предмет та завдання курсу 2. Поняття політичної еліти 3. Дослідження ідеї державності та елітарності в історичній і політичній літературі
Тема 2. Методи дослідження політичних еліт	1. Основи методології дослідження політичних еліт 2. Елітологічні теорії (базові) – біополітична теорія, психологічна теорія, технічна, організаторська теорія, функціональна теорія, розподільна теорія. 3. Наукові школи: макіавеллістська теорія демократичного елітизму, концепція політичного плюралізму, партократична пішла, ліволіберальна концепція.

Тема 3. Проблеми політичної еліти в історії політико-соціологічної думки	<ol style="list-style-type: none"> 1. Елітизм та егалітаризм 2. Передумови виникнення елітизму 3. Зв'язок елітистських ідей з етапами цивілізаційного розвитку
Тема 4. Головні принципи і методологічні настанови елітизму	<ol style="list-style-type: none"> 1. Принципи соціальної детермінації еліт 2. Коефіцієнт еліти М. Бердяєва 3. Принцип цивілізаційної своєрідності елітотворюючого процесу
Тема 5. Історія розвитку еліти в політичній думці	<ol style="list-style-type: none"> 1. Елітарна структура суспільства - як необхідність і норматив. 2. Концепція правлячого класу Г.Москі. 3. Ідеї Г.Москі про політику як фундамент суспільного розвитку. 4. В.Парето - видатний представник позитивістської
Тема 6. Структура, функції та механізми рекрутування еліти	<ol style="list-style-type: none"> 1. Теорія демократичного елітизму 2. Інформаційна еліта 3. Політичні та корпоративні еліти
Тема 7. Політичні еліти в Україні	<ol style="list-style-type: none"> 1. Політико-адміністративний тип еліт - характерна риса України 2. Історія українських політичних еліт: від номенклатури до сучасної еліти 3. Регіональні еліти 4. Властивості представників державної влади України в контексті атрибутивних вимірів еліти
Тема 8. Теорії політичних еліт у працях українських мислителів	<ol style="list-style-type: none"> 1. Витоки поділу суспільства на управляючих та тих, ким управляють 2. Спрямованість владних відносин 3. Основні тенденції розвитку політичних еліт

7.3 СХЕМА КУРСУ (СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ)

Тема семінарського заняття	Зміст практичного заняття
Тема 1. Предмет вивчення політичної елітології	<ol style="list-style-type: none"> 1. Предмет та завдання курсу 2. Поняття політичної еліти 3. Дослідження ідеї державності та елітарності в історичній і політичній літературі
Тема 2. Методи дослідження політичних еліт	<ol style="list-style-type: none"> 1. Основи методології дослідження політичних еліт 2. Елітологічні теорії (базові) – біополітична теорія, психологічна теорія, технічна, організаторська теорія, функціональна

	<p>теорія, розподільна теорія.</p> <p>3. Наукові школи: макіавеллістська теорія демократичного елітизму, концепція політичного плюралізму, партократична пішла, ліволіберальна концепція. політичного плюралізму, партократична пішла, ліволіберальна концепція.</p>
Тема 3. Проблеми політичної еліти в історії політико-соціологічної думки	<p>1. Елітизм та егалітаризм</p> <p>2. Передумови виникнення елітизму</p> <p>3. Зв'язок елітистських ідей з етапами цивілізаційного розвитку</p>
Тема 4. Головні принципи і методологічні настанови елітизму	<p>1. Принципи соціальної детермінації еліт</p> <p>2. Коефіцієнт еліти М. Бердяєва</p> <p>3. Принцип цивілізаційної своєрідності елітотворюючого процесу</p>
Тема 5. Історія розвитку еліти в політичній думці	<p>1. Елітарна структура суспільства - як необхідність і норматив</p> <p>2. Концепція правлячого класу Г.Москі. ідеї Г.Москі про політику як фундамент суспільного розвитку.</p> <p>3. В.Парето - видатний представник позитивістської</p>
Тема 6. Структура, функції та механізми рекрутування еліти	<p>1. Теорія демократичного елітизму</p> <p>2. Інформаційна еліта</p> <p>3. Політичні та корпоративні еліти</p>
Тема 7. Політичні еліти в Україні	<p>1. Політико-адміністративний тип еліт - характерна риса Україна</p> <p>2. Історія українських політичних еліт: від номенклатури до сучасної еліти</p> <p>3. Регіональні еліти</p> <p>4. Властивості представників державної влади України в контексті атрибутивних вимірів еліти</p>
Тема 8. Теорії політичних еліт у працях українських мислителів	<p>1. Витоки поділу суспільства на управляючих та тих, ким управляють</p> <p>2. Спрямованість владних відносин</p> <p>3. Основні тенденції розвитку політичних еліт</p>

7.4 СХЕМА КУРСУ (ТЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ)

Тема для самостійного опрацювання	Зміст теми
-----------------------------------	------------

Тема 1. Предмет вивчення політичної елітології	<ol style="list-style-type: none"> 1. Предмет та завдання курсу 2. Поняття політичної еліти 3. Дослідження ідеї державності та елітарності в історичній і політичній літературі
Тема 2. Методи дослідження політичних еліт	<ol style="list-style-type: none"> 1. Основи методології дослідження політичних еліт 2. Елітологічні теорії (базові) – біополітична теорія, психологічна теорія, технічна, організаторська теорія, функціональна теорія, розподільна теорія. 3. Наукові школи: макіавеллістська теорія демократичного елітизму, концепція політичного плюралізму, партократична пішла, ліволіберальна концепція.
Тема 3. Проблеми політичної еліти в історії політико-соціологічної думки	<ol style="list-style-type: none"> 1. Елітизм та егалітаризм 2. Передумови виникнення елітизму 3. Зв'язок елітистських ідей з етапами цивілізаційного розвитку
Тема 4. Головні принципи і методологічні настанови елітизму	<ol style="list-style-type: none"> 1. Принципи соціальної детермінації еліт 2. Коефіцієнт еліти М. Бердяєва 3. Принцип цивілізаційної своєрідності елітотворюючого процесу
Тема 5. Історія розвитку еліти в політичній думці	<ol style="list-style-type: none"> 1. Елітарна структура суспільства - як необхідність і норматив. 2. Концепція правлячого класу Г.Москі. ідеї Г.Москі про політику як фундамент суспільного розвитку. 3. В.Парето - видатний представник позитивістської
Тема 6. Структура, функції та механізми рекрутування еліти	<ol style="list-style-type: none"> 1. Теорія демократичного елітизму 2. Інформаційна еліта 3. Політичні та корпоративні еліти
Тема 7. Політичні еліти в Україні	<ol style="list-style-type: none"> 1. Політико-адміністративний тип еліт - характерна риса Україна 2. Історія українських політичних еліт: від номенклатури до сучасної еліти 3. Регіональні еліти 4. Властивості представників державної влади України в контексті атрибутивних вимірів еліти
Тема 8. Теорії політичних еліт у працях українських мислителів	<ol style="list-style-type: none"> 1. Витоки поділу суспільства на управляючих та тих, ким управляють 2. Спрямованість владних відносин 3. Основні тенденції розвитку політичних еліт

8. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ

<p>Загальна система оцінювання курсу</p>	<p>За семестр з курсу дисципліни проводяться два періодичні контролі (ПКР), результати яких є складником результатів контрольних точок першої (КТ1) і другої (КТ2). Результати контрольної точки (КТ) є сумою поточного (ПК) і періодичного контролю (ПКР): $КТ = ПК + ПКР$. Максимальна кількість балів за контрольну точку (КТ) складає 50 балів. Максимальна кількість балів за періодичний контроль (ПКР) становить 60 % від максимальної кількості балів за контрольну точку (КТ), тобто 30 балів. А 40 % балів, тобто решта балів контрольної точки, є бали за поточний контроль, а саме 20 балів. Результати поточного контролю обчислюються як середньозважена оцінок ($X_{ср}$) за діяльність студента на практичних (семінарських) заняттях, що входять в число певної контрольної точки. Для трансферу середньозваженої оцінки ($X_{ср}$) в бали, що входять до 40 % балів контрольної точки (КТ), треба скористатися формулою: $ПК = (X_{ср}) * 20 / 5$. Таким чином, якщо за поточний контроль (ПК) видів діяльності студента на всіх заняттях $X_{ср} = 4.1$ бали, які були до періодичного контролю (ПКР), то їх перерахування на 20 балів здійснюється так: $ПК = 4.1 * 20 / 5 = 4.1 * 4 = 16.4 // 16$ (балів). За періодичний контроль (ПКР) студентом отримано 30 балів. Тоді за контрольну точку (КТ) буде отримано $КТ = ПК + ПКР = 16 + 30 = 46$ (балів).</p> <p>Студент має право на підвищення результату тільки одного періодичного контролю (ПКР) протягом двох тижнів після його складання у випадку отримання незадовільної оцінки.</p> <p>Підсумковим контролем є екзамен, на його складання надається 100 балів за виконання тестів (або задач чи завдань іншого виду). Загальний рейтинг з дисципліни (ЗР) складається з суми балів (Е), отриманих на екзамені, і підсумкової оцінки (ПО) та ділиться навпіл. $ЗР = (ПО + Е) / 2$</p>
<p>Практичні заняття</p>	<p>«5» – студент в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі розрахункові / тестові завдання. Здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.</p> <p>«4» – студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість розрахункових / тестових завдань. Студент здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, у яких можуть бути окремі несуттєві помилки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.</p> <p>«3» – студент в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових розрахунків, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину розрахункових / тестових завдань.</p>

	<p>Має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.</p> <p>«2» – студент не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових розрахунків, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно вирішив окремі розрахункові / тестові завдання. Безсистемно відділяє випадкові ознаки вивченого; не вміє зробити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Студент, який навчається стабільно на «відмінні» оцінки і саме такі оцінки має за періодичні контролю, накопичує впродовж вивчення навчального курсу 90 і більше балів, має право не складати екзамен з даної дисципліни.</p> <p>Студент зобов'язаний відпрацювати всі пропущені семінарські заняття протягом двох тижнів. Невідпрацьовані заняття (невиконання навчального плану) є підставою для недопущення студента до підсумкового контролю.</p>

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Еліти і цивілізаційні процеси формування націй. – К.: ТОВУВПК «Екс об», 2006. – Т.1. – С. 24–29.
2. Заєць А. Український парламентаризм. Формування й удосконалення/ А.Заєць // Віче. – 1998. – № 2 – С. 18.
3. Корнієнко В. О. Формування політичної культури сучасної владної еліти в Україні: Монографія / В. О. Корнієнко, В. В. Добіж. – Вінниця : ВНТУ, 2009. – 160 с.
4. Крюков О. І. Політико-управлінська еліта України як чинник державотворення: Монографія / О. І. Крюков. – К.: Вид-во НАДУ, 2006. – 252 с.
5. Круглікова Н. Механізм формування, проблеми та перспективи розвитку політичної еліти в сучасній Україні / Н. Круглікова //Актуальні проблеми державного управління: Зб. наук. пр. УАДУ. – Вип. 2. О.: Апропринт, 1999. – С. 340-345.
6. Михальченко М. Політична еліта України: історична генеза та сучасні характеристики культури / М. Михальченко // Політична культура і політичні партії України: Аналітичні розробки, пропозиції наук. і практ. працівників. К. – 1997. – С. 44-50.
7. Правляча еліта України / М. Шульга, О. Потехін, І. Бойко та ін. / Ін-т соціології НАН України, Укр. центр досліджень миру, конверсії та конфліктів. К., 1998. – 68 с.
8. Пилипенко В. Владна еліта у контексті суспільного розвитку / В. Пилипенко, Ю. Привалов, В. Ніколаєвський. К., 2008. – 140 с.
9. Шульга М. Етапи становлення політичної еліти в Україні в роки незалежності / М. Шульга // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2006. – № 4. – С. 24-37.

ДОПОМІЖНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бабкіна О. В. Демократичні детермінанти трансформації українського суспільства / О. В. Бабкіна // Еліти і цивілізаційні процеси формування націй. – К.: ТОВ УВПК «Екс об», 2006. – Т. 2. – С. 41–55.

2. Бандурка О. М. Влада в Україні на зламі другого і третього тисячоліть/ О. М. Бандурка, В. А. Греченко – Харків: УВС, 2000. – 303 с.
3. Бандурка О. М. Парламентаризм в Україні. Становлення і розвиток/ О. М. Бандурка, Ю. Д. Древаль – Харків, 1999. – 275 с.
4. Бойко О. Д. Історія України / О. Д. Бойко – К. «Академвидав», 2004. – 655 с.
5. Головатий М. Проблеми і біль становлення української еліти / М. Головатий // Нова політика. – 1999. – №2. – С.45-49.
6. Постанова Верховної Ради України «Про проведення всеукраїнського референдуму щодо довір'я (недовір'я) Президенту, Верховній Раді України»// Голос України. - 1993. - 18 червня
7. Горбатенко В. П. Основні напрями успішної діяльності еліти в умовах перехідного суспільно-державного розвитку / В. П. Горбатенко, І. А. Горбатенко // Еліти і цивілізаційні процеси формування націй. – К.: ТОВ УВПК «Екс об», 2006. – Т. 2. – С. 95–109.
8. Голяд І. Методологічні проблеми дослідження політичної еліти / І. Голяд // Магістеріум. Національний університет «Києво-Могилянська Академія». – 2002. – Вип. 10. – С. 4-8.
9. Древаль Ю. Д. Парламентаризм у політичній системі України (політико-правовий аналіз) / Ю. Д. Древаль – Харків: «Національний університет внутрішніх справ», 2003. – 280 с.
10. Кочубей Л. Демократизація виборчого процесу в пострадянській Україні // Еліти і цивілізаційні процеси формування націй. /Л. Кочубей. К.: ТОВ УВПК «Екс об», 2006. – Т. 2. – С. 293–303.
11. Кочубей Л. Чому еліта безвідповідальна? / Л. Кочубей // Віче. – 2007. – № 17. – С. 26-28.
12. Кривенко Л. Тріада влади. Перша серед рівних/ Лідія Кривенко // Віче. – 1994. – № 7 (28) – С. 17-32.
13. Кучменко Е. М., Кучменко Б. А. Політологія в схемах та визначеннях: навч. Посіб /Е. М. Кучменко. – К. : ІПК ДСЗУ, 2011. – 176 с.
14. Лазоренко О. Влада в Україні / О. Лазоренко. – К.: Вища школа, 1999. – 233 с.
15. Литвин В. Украина: политика, политики, власть. На фоне политического Л. Кравчука /В. Литвин – К.: ”Альтернатива”, 1997. – 335 с.
16. Мадзій Л. С. Формування політичної еліти України (1991-1994) / Л. С. Мадзій // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – 2008. – Вип. XXIII. – С. 50-61.
17. Мадзій Л. С. Політична еліта в перехідних суспільствах. / Л. С. Мадзій // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – 2008. – Вип. XXIV. – С. 230-235.
18. Мартинюк Р. С. Реалізація принципів поділу влади сучасній Україні: політико-правовий аналіз / Р. С. Мартинюк – Острого, 2007. – 285 с.
19. Мароко В. Реконверсія радянської партійно-господарської номенклатури в політичну систему України (1990-2008 рр.) / В. Мароко // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – 2008. – Вип. XXIV. – С. 245-251.
20. Михалева Е. Г. Политическая элита посттоталитарного общества: социологический портрет (на примере харьковского региона) / Е. Г. Михалева – Харьков: Основа, 1997. – С. 120–124.
21. Мороз О. У складних умовах домінувала тенденція зростання кількісних та якісних показників роботи парламенту / О. Мороз // Голос України. – 1998. – 14 травня.
22. Нагорна Л. П. Конструювання ідентичностей у політичних проектах українських регіональних еліт / Л. П. Нагорна // Еліти і цивілізаційні процеси формування націй. – К.: ТОВ УВПК «Екс об», 2006. – Т. 1. – С. 83–91.
23. Полохало В. Интеллектуали та влада в посткомуністичних суспільствах / В. Полохало // Демони миру та боги війни. Соціальні конфлікти посткомуністичної доби / С. Макеєв (керівник авт. колективу). – К.: Політична думка, 1997. – С. 217–218.
24. Потульницький В. Теорія української політології: Курс лекцій / В. Потульницький. – К.: Либідь, 1993. – 192 с.

25. Пірен М. Політична еліта та проблеми політичної елітаризації українського суспільства / М. Пірен // Вісник УАДУ. – 2001. – № 1. – С. 242-249.
26. Попович М. В. Еліта як соціальний феномен / М. В. Попович // Еліти і цивілізаційні процеси формування націй. – К.: ТОВ УВПК «Екс об», 2006. – Т. 1. – С. 9–13.
27. Роль еліт у трансформаційному суспільстві // Збірник матеріалів «Круглого столу». – К.: 2003. 93 с.
28. Ротар Н. Ю. Політичні еліти та лідерство: навчальний посібник / Н. Ю. Ротар. – Чернівці: «Рута», 2006. – 75 с.
29. Сидоренко М. Роль політичних еліт України і Росії в модернізаційних процесах початку 1990-х років / М. Сидоренко // Політичний менеджмент. – Спеціальний випуск. – 2006. – С. 162–172.
30. Семчинський К. В. Переформування національної еліти вперіод переходу держави від авторитарного до демократичного правління / К. В. Семчинський // Еліти і цивілізаційні процеси формування націй. – К. : ТОВ УВПК «Екс об», 2006. – Т. 1. – С. 283–291.
31. Становлення владних структур в Україні. (1991 – 1996) [збірник статей]. – К.: 1997. – 178 с.
32. Сунгуровський М. Українська політична еліта – «лебідь, рак і щука...» / М. Сунгуровський // Україна і світ сьогодні. – 2000. – 19–25 черв. – № 33.
33. Траверсе О. О. Лідерство і еліти у процесі становлення української політичної нації / О. О. Траверсе // Еліти і цивілізаційні процеси формування націй. – К. : ТОВ УВПК «Екс об», 2006. Т. 1. – С. 299–307.
34. Троян С. Політична еліта України: земна боротьба за олімп // Регіональна та національна еліти: хто формує політику? // Матеріали Міжнародної наукової конференції. – Чернівці, 2002. – С. 221-233.
35. Україна на зламі історичних епох (Державотворчий процес 1985 – 1999 рр.). Під. ред. Алексєєва Ю. М., Кульчицького С. В., Слюсаренко А. Г. – К.: «ЕксОб», 2000. – 283 с.
36. Шульга М. Владна еліта / М. Шульга // Віче. – 2007. – № 8. – С. 48–55.
37. Шляхтун П. П. Політологія (теорія та історія політичної науки): навч. посібник / П. П. Шляхтун. – К.: Либідь. – 2005. – 576 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Підручники [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.info-library.com.ua/>
2. Піхун О. Особливості формування політичної культури владної еліти в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://naub.ua.edu.ua/2012/pihun-o-problemy-formuvannya-politychnoji-kultury-v-perehidnyh-suspilstvah-na-rykladi-ukrajiny>.
3. Шульга М. Правляча еліта сучасної України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://i-soc.com.ua/institute/elit.pdf>.